

A baloldali értelmiség tévelygései

2024 március 21. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

5

Átlag: 5 (1 szavazat)

Mérték

A tanult, de nem gondolkodó ember állandóan forradalmi változásokra szomjazik.- Szentesi-Zöldi László nagyszer? írása.

Az a könyv azt vizsgálja, hogy a történelem során bizonyos vezet? értelmiségieknek, a szellem kiemelked? embereinek milyen erkölcsi és ítél?képességbeli jogosultságuk volt arra, hogy az emberiségnek ügyei intézésére nézve tanácsokkal szolgálnak.” Így kezd?dik Paul Johnson brit történész remek esszékötete, az Értelmiségiek. Valóban, nem mindig arra kell figyelnünk, aki a leghangosabb. A hazai értelmiség tüzetesebb vizsgálata – úgy 1989 óta – meger?síti a gyanút, hogy az erkölcs és az ítél?képesség gyakori fogyatékossága a szellemi munkavégz?knek. Aligha véletlen, hogy az értelmiségi kaszt közéleti szerepér?l rendszerint lesújtó tapasztalatokat szerzünk. Érdemes is végigböngészni a legtipikusabb tévedéseket, torzulásokat, miel?tt végleg elhisszük, hogy aki valahol diplomát szerzett, máris belépett az országot irányítók zárt klubjába.

Mindenekel?tt világosan látnunk kell, hogy – legalábbis a közéletben – az iskolázottság semmit nem ér gyakorlatiasság, cselekvési akarat és kezdeményez?képesség nélkül. Éppen ezért a közélet mezejére téved? értelmiség tipikus tévedése, hogy az elméleti sakkhúzások önmagukban megoldják a problémát. Politikai néz?pontból az aggasztó helyzetet a lehet? leggyorsabban meg kell oldani, miel?tt ráég magára a politikusra, majd egész mozgalmára. Err?l a körülményr?l az értelmiséginek egyszer?en nincs tudomása.

Számtalan példát említhetnénk 1989 óta, amikor a kezd? politikus a hirtelen támadt dics?ség fényében fürdött, miközben minden erejét a kibontakozó veszélyek megakadályozására kellett volna fordítania. Így járt például az olimpiaellenességgel ismertté vált Momentum, amelynek vezet?i máig képtelenek saját történeteket hitelesen elmesélni a választóknak. Éppen ezért önálló arculatuk sincs, senki nem tudná megmondani, hogy éppen mit kínálnak Magyarországnak, miért kellene ?ket választani a kínálatból.

A politizáló értelmiségi az embereket sokszor nem a saját mértékükkel méri meg. Éppen ezért – f?leg a baloldalon – rendületlenül hisznek abban, hogy önmagában néhány kisebb változtatással, például intézményi reformokkal dönt?en javítanak a közállapotokon. Err?l valójában szó sincs. Magyar Bálint oktatási minisztersége alatt olvastam egy vidéki folyóiratban, hogy az ország egyik elzárt, elmaradott térségébe a minisztériuma jóvoltából számítógépek jutottak. Csakhogy abban a kicsi faluban, ahonnan a riport tudósított, még fával sem tudtak f?teni az iskolában, éppen ezért a tanár azt mondta, komolyan fontolgatják, hogy eltüzeljék a frissen kapott számítógépeket. A kialakult helyzet tipikus: a hatalmon lév?knek fogalmuk sem volt a valóságos állapotokról, vagy ami még rosszabb, nem érdekelte ?ket. ?ket a modern technika meghonosítása jobban izgatta, mint hogy legyen némi tüzel?anyag az iskolában. Vagyis a politikába belecsöppent értelmiségi sokszor csak látványberuházásokban gondolkodik, az emberek valóságos gondjait-bajait nem érti, hiszen kívülr?l szemléli az eseményeket.

Csodavárás – ez már a harmadik értelmiségi tévelygés. A tanult, de nem gondolkodó ember állandóan fordulatokra, új helyzetekre szomjazik, azt hiszi, hogy a közéletben csak a forradalmi változások számítanak. Magyar Péter közéleti pályafutása gyorsan indult, de máris kivérzett, pedig baloldali és áljobboldali rajongók csodálták, amikor elkápráztatta ?ket néhány tét nélküli, tartalmatlan mondattal. Az értelmiségi azonban módfelett kedveli a színházat, különösen, ha bántó egyszer?séggel alakították ki a díszleteket. Aztán jön a hirtelen támadt lelkesedés utáni csalódottság, egészen pontosan az a körülmény, hogy az el?adás után hazatér? néz? még azt sem tudja megfogalmazni, valójában mit is látott a színpadon. Hogy átverték, visszaéltek a tudatlanságával, s nem forradalmat szítottak, mindössze tesztelték a várható hatást, a csodavárónak soha nem fordul meg a fejében.

A legmeglep?bb mindig a soros történet önkényes lezárása: miután kiderült a turpisság, a csodaváró értelmiségi továbblép, mintha mi sem történt volna. Várja az újabb csodákat, hiszen semmit sem tanult az el?z?ekb?l. Mindeközben a professzionális politikusok továbbra is irányítanak, vezetik az országot, alakítják a kommunikációt – vagyis semmi sem változik a hatalmi er?térben, a csodavárástól persze, nem is változhat.

Különösen humán értelmiségieknél gyakori, hogy a különféle helyzetekre kényszeresen szellemtörténeti, irodalmi precedenst keresnek. Mintha éppen bármit is számítana, hogy Napóleon vagy Károly Róbert mit mondott, mit tett a maga idejében egy bármiféle jelenkori probléma tükrében. Valójában sem haszna, sem értelme nincs annak, hogy sorra felmondjuk a fejünkben elraktározott negyvenhat idézetet és ötvenkét történelmi analógiát. Aki rejtélyes

mosollyal, felemelt ujjal rendre régi sztorikkal válaszol 2024-es válsághelyzetekre, annak nyilvánvalóan fogalma sincs a megoldásról. A politikus ugyanis magából az adott helyzetb?l indul ki, valamint egyaránt ismeri a saját korlátait és lehet?ségeit. Döntésének tehát mindig a valóságos helyzetet, nem pedig a történelmi emlékezetet kell szolgálnia. Felel?sségérzés, hatalmi tapasztalatok híján a politizáló értelmiségi a legritkább esetben képes épkézláb javaslatokat tenni.

Korszakunkban súlyos fogyatékosság az ideológiához való túlzott ragaszkodás is. Mondhatjuk persze, hogy adott helyzetben konzervatív, liberális, szocialista válaszokat adunk valamilyen kihívásra, csakhogy ennek semmi haszna, semmi értelme. Az ideológiai kiskátékat a XIX. században fogalmazták meg, hogy aztán a XX.-ban éppen ezek alapján döntsék romba a fél világot. Manapság a politikus pragmatikus és rugalmas igyekszik lenni, ugyanakkor óhatatlanul valamiféle erkölcsi célrendszert követ, amennyiben felel?sen dolgozik a közéletért. Ennek az etikai keretnek azonban nem az írott és a kimondott szó, hanem a szabad cselekvés és az akarat szabja meg a határait.

Ha például a szegény emberek érdekvédelmér?l beszélünk, nem találunk olyan politikai ideológiát, amely – legalábbis elméletileg – ne tartaná fontosnak a közösségi és egyéni kezdeményezéseket. Csakhogy a politikai cselekvés teljesen más irányú. Lehet, hogy az SZDSZ elméletileg felkarolta a létminimumon él?ket, de aki emlékszik a baloldali kormányzásra, valószín?leg pontosan tudja azt is, hogy valójában sorsukra hagyták ezeket az embereket. A Fidesz–KDNP – mások mellett – munkahelyteremtéssel, családi kedvezményekkel, otthonfelújítási támogatással és sokféle más módon kézzelfogható, nem pedig ideológiai segítséget nyújtott az ország lakosainak.

Végezetül érdemes megfontolni, hogy a politizáló értelmiségi miért képtelen felmérni a maga alkalmatlanságát. Nos, azért, mert az értelmiségi keltet?ben, ahol idejét tölti, jobbára a hozzá hasonlóakat látja, velük tanácskozik, álmodozik, fontoskodik. Így aztán a legtöbbször szükségszer?en elhiszi, hogy ha például tanárként dolgozik, felel?sséggel tartozik a közéletért, mert irányítja a közösséget és – úgymond – tudatformáló személy. Valójában azonban semmi köze a hatalmi döntésekhez. Az a tény, hogy egy bizonyos szakterületen oktat, eligazít, nevel, esetleg tervez, épít, tanácsokat ad, nem jelenti azt, hogy a politikai cselekvésr?l bármit is tudna. Valójában politikusnak lenni éppen olyan szakmai kihívás, mint bármilyen más mesterséget gyakorolni – ezt is tanulni kell, de legalábbis megtapasztalni profik társaságában a döntéshozatali mechanizmusokat (hogy most csak err?l az egyr?l beszéljünk). Az értelmiségi tehát nem politikus. Még azt sem állíthatjuk, hogy a politikához jobban értene egy szakmunkásnál. És ez nem valamiféle rejtegetnivaló, szégyenletes vonás, valójában a társadalmi rend és harmónia szeretete mondatja ki velünk az igazságot. Az értelmiséginek alapvet?en a politikusokra kellene hagyni a közéletet, mert a világ csakis így m?ködik. Mondjuk ezt a magunk tapasztalatai miatt, nem pedig ideológiai megfontolásból vagy túlzott önszeretettel.

Borítókép: Fekete-Gy?r András, a Momentum korábbi elnöke, akit nemrég a bíróság másodfokon felfüggesztett börtönbüntetésre ítélt (Fotó:Facebook)

Szentesi-Zöldi László

www.magyarnemzet.hu

Ajánló